



Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh Quảng Nam thực hiện tốt vai trò giám sát, phản biện xã hội và kiểm soát quyền lực nhà nước

NGUYỄN PHI HÙNG*

Thời gian qua, hoạt động giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp tỉnh Quảng Nam luôn nhận được sự quan tâm lãnh đạo thường xuyên của các cấp ủy, sự phối hợp tích cực của chính quyền và sự tham gia đồng bộ, chặt chẽ của các đoàn thể chính trị - xã hội cùng cấp nên ngày càng đi vào chiều sâu, phát huy hiệu quả thiết thực, góp phần phát huy quyền làm chủ của nhân dân trong kiểm soát quyền lực nhà nước, tạo động lực thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội trên địa bàn.

Hiến pháp năm 2013 khẳng định: “Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của Nhân dân, do Nhân dân, vì Nhân dân... tất cả quyền lực nhà nước thuộc về Nhân dân⁽¹⁾. Đại hội lần thứ XII của Đảng khẳng định: “Tiếp tục phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa, bảo đảm tất cả quyền lực nhà nước thuộc về Nhân dân... Dân chủ phải được thực hiện đầy đủ, nghiêm túc trên tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội. Bảo đảm để Nhân dân tham gia ở tất cả các khâu của quá trình đưa ra những quyết định liên quan đến lợi ích, cuộc sống của

Nhân dân, từ nêu sáng kiến, tham gia thảo luận, tranh luận đến giám sát quá trình thực hiện”. Đồng thời nhấn mạnh trong thời gian tới phải “Tổ chức thực hiện tốt Quy chế giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội⁽²⁾”.

Do đó, giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trở thành yêu cầu tất yếu trong tiến trình xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa (XHCN) của Nhân dân, do Nhân dân, vì Nhân dân ở nước ta hiện nay. Thông qua hoạt động giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ

quốc (MTTQ) Việt Nam, trí tuệ, quyền làm chủ của Nhân dân được phát huy trong quá trình hoạch định và thực thi chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, tham gia kiểm soát quyền lực góp phần xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền ngày càng trong sạch, vững mạnh.

* Phó Chủ tịch Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh Quảng Nam

(1) Điều 2 Hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam năm 2013

(2) Văn kiện Đại hội XII của Đảng; Quyết định số 217-QĐ/TW, ngày 12-12-2013, của Bộ Chính trị khóa XI

Thực hiện nhiệm vụ trên, trong những năm qua, hoạt động giám sát và phản biện xã hội của MTTQ Việt Nam các cấp tỉnh Quảng Nam luôn được sự quan tâm lãnh đạo thường xuyên của các cấp ủy, sự phối hợp tích cực của chính quyền và sự tham gia đồng bộ, chặt chẽ của các đoàn thể chính trị - xã hội cùng cấp nên ngày càng đi vào chiều sâu, phát huy hiệu quả thiết thực.

Ủy ban MTTQ Việt Nam các cấp tập trung giám sát đối với cán bộ, công chức, viên chức, đảng viên, đại biểu dân cử và hoạt động của chính quyền các cấp trong việc chấp hành chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước và nghị quyết của cấp ủy, chính quyền các cấp. Trong 5 năm qua, Ủy ban MTTQ Việt Nam các cấp chủ trì tổ chức 2.075 đoàn giám sát chuyên đề về những vấn đề liên quan trực tiếp đến quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của nhân dân. Trong đó, Ủy ban MTTQ Việt Nam tỉnh tổ chức 18 cuộc giám sát chuyên đề tại 22 cơ quan, đơn vị cấp tỉnh, Ủy ban nhân dân (UBND) 18 huyện, thị xã, thành phố và UBND 244 xã, phường, thị trấn về kết quả thực hiện các nghị quyết của HĐND tỉnh quy định mức khoán kinh phí hoạt động của Mặt trận và các đoàn thể chính trị - xã hội ở xã, phường, thị trấn; chương trình tổng thể phát triển kinh

tế - xã hội miền núi giai đoạn 2012 - 2016; chính sách khuyến khích giảm nghèo bền vững giai đoạn 2014 - 2015; mức chi thực hiện công tác hòa giải ở cơ sở trên địa bàn tỉnh; kết quả thực hiện chương trình tổng rà soát việc thực hiện chính sách ưu đãi đối với người có công với cách mạng trên địa bàn tỉnh giai đoạn 2014 - 2015; công tác tiếp công dân, tiếp nhận, xử lý, giải quyết đơn, thư khiếu nại, tố cáo, phản ánh, kiến nghị của công dân; trực tiếp giám sát 2 vụ khiếu nại, kiến nghị tồn đọng, kéo dài; việc sử dụng thuốc và các dịch vụ kỹ thuật cho bệnh nhân có thẻ bảo hiểm y tế tại các cơ sở khám, chữa bệnh trên địa bàn tỉnh; công tác quản lý nhà nước về an toàn thực phẩm; kết quả thực hiện công tác quản lý, bảo vệ và phát triển rừng trên địa bàn tỉnh; việc thực hiện quy định của pháp luật về công khai kết luận thanh tra trên địa bàn tỉnh; việc thực hiện chế độ, chính sách đối với người có uy tín và chính sách đào tạo nghề trong đồng bào dân tộc thiểu số; việc quản lý và sử dụng đất đai của cơ sở tôn giáo; kết quả đo lường sự hài lòng của người dân, tổ chức đối với sự phục vụ của cơ quan hành chính Nhà nước năm 2018... Ngoài ra, Ủy ban MTTQ Việt Nam tỉnh phối hợp với Đoàn đại biểu Quốc hội, Thường trực Hội đồng nhân dân (HĐND) tỉnh, Viện Kiểm sát nhân dân

tỉnh và các ngành liên quan... tổ chức 151 cuộc giám sát liên ngành về tình hình oan, sai trong việc áp dụng pháp luật về hình sự; chấp hành pháp luật về thi hành án dân sự; công tác cải cách tổ chức bộ máy hành chính nhà nước; chính sách về đầu tư, xây dựng khu tái định cư khi nhà nước thu hồi đất; hoạt động khởi tố, điều tra, truy tố và xét xử của các cơ quan tố tụng; giải quyết đơn, thư khiếu nại, tố cáo trong lĩnh vực tư pháp; việc chấp hành pháp luật trong công tác quản lý và giáo dục người chấp hành án phạt tù, việc chấp hành pháp luật trong công tác thi hành án hình sự trên địa bàn tỉnh...

Qua giám sát, Ủy ban MTTQ Việt Nam tỉnh phát hiện nhiều vấn đề bất cập, khó khăn, hạn chế, khuyết điểm trong quá trình tổ chức thực hiện chính sách, pháp luật, kịp thời kết luận và ban hành 18 văn bản kiến nghị, đề nghị cấp ủy, chính quyền các cấp tiếp thu, xem xét, giải quyết bảo đảm tính nghiêm minh của pháp luật; hạn chế tình trạng lạm dụng quyền lực trong đội ngũ cán bộ, công chức, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của nhân dân.

Tại các địa phương, Ủy ban MTTQ Việt Nam cấp huyện chủ trì tổ chức 187 cuộc giám sát chuyên đề về thực hiện chính sách bảo hiểm xã hội đối với cán bộ, công chức nữ cấp xã; công tác tiếp công dân,



tiếp nhận, giải quyết đơn, thư khiếu nại, tố cáo; bảo đảm an toàn thực phẩm; việc thực hiện chính sách hỗ trợ xây dựng nhà ở cho người có công với cách mạng; quy trình bình xét hộ nghèo theo tiêu chí đa chiều; cấp thẻ bảo hiểm y tế cho hộ nghèo, cận nghèo; công tác bồi thường, hỗ trợ tái định cư; thực hiện cải cách hành chính; hòa giải ở cơ sở... Ngoài ra, Ủy ban MTTQ Việt Nam cấp huyện tham gia phối hợp với Thường trực HĐND, Viện kiểm sát nhân dân cùng cấp và các tổ chức chính trị - xã hội ở địa phương thực hiện 1.234 cuộc giám sát liên ngành về kết quả thực hiện chính sách, pháp luật ở địa phương.

Ở cơ sở, Ủy ban MTTQ Việt Nam cấp xã tập trung giám sát việc thực hiện các quy định của pháp luật về bảo đảm và phát huy quyền làm chủ của nhân dân. Trong 5 năm qua, Ủy ban MTTQ Việt Nam cấp xã chủ trì tổ chức 1.767 cuộc giám sát chuyên đề về các nội dung liên quan trực tiếp đến quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của nhân dân, như việc thu chi các loại quỹ, các khoản đóng góp, vận động của nhân dân; thực hiện chính sách bảo trợ xã hội; thực hiện các thủ tục hành chính về hộ khẩu, hộ tịch; cấp phát quà tết cho hộ chính sách, hộ nghèo, hộ cận nghèo; công tác bồi thường, hỗ trợ, tái định cư; chính sách ưu đãi đối với người có công với cách

mạng; hỗ trợ đất lúa; quản lý, sử dụng quỹ bảo trợ trẻ em; thực hiện chính sách hỗ trợ xây dựng nhà ở phòng tránh bão, lụt cho hộ nghèo; quản lý, sử dụng ngân sách cấp xã; thực hiện chính sách hỗ trợ bảo hiểm y tế toàn dân tại xã bãi ngang ven biển; công tác giảm nghèo bền vững; thực hiện các chính sách an sinh xã hội ở miền núi đặc biệt khó khăn; các nội dung liên quan về chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới và thực hiện Pháp lệnh dân chủ ở xã, phường, thị trấn... Các Ban Thanh tra nhân dân xã, phường, thị trấn thực hiện 2.856 cuộc giám sát, phát hiện, kiến nghị 1.782 vụ, việc, đã giải quyết 1.652 vụ, việc, thu hồi 11.283m² đất, gần 650 triệu đồng; các Ban Giám sát đầu tư của cộng đồng tổ chức giám sát 4.555 công trình, dự án triển khai trên địa bàn các xã, phường, thị trấn. Qua đó, phát hiện, kiến nghị 2.425 vấn đề liên quan đến trách nhiệm của chủ đầu tư, nhà thầu... yêu cầu tháo dỡ, thay đổi hoặc xử lý, khắc phục những sai phạm, thiếu sót góp phần nâng cao chất lượng các công trình, dự án đầu tư xây dựng ở cơ sở...

Song song với nhiệm vụ trên, Ủy ban MTTQ Việt Nam các cấp tập trung thực hiện tốt hoạt động phản biện xã hội đối với các dự thảo đề án, văn bản của cấp ủy, chính quyền cùng cấp, góp phần kiểm soát sự lạm quyền trong

quá trình hoạch định đư
lối, chính sách. Theo đó, tro
5 năm qua, Ủy ban MTTQ
Việt Nam các cấp chủ động
nghị cấp ủy, chính quyền c
cấp các dự thảo văn bản,
án, quy hoạch phát triển k
tế - xã hội của địa phương
tổ chức 215 hội nghị phi
biện góp ý đối với 313 dự th
các văn bản liên quan. Tru
đó, Ủy ban MTTQ Việt N
tỉnh tổ chức 6 hội nghị phi
biện xã hội đối với các dự th
văn bản quan trọng c
HĐND và UBND tỉnh. Cụ t
như: Đề án "Tăng cường n
lực giám sát của Ban Thanh
tra nhân dân và Ban Giá
sát đầu tư của cộng đồng
với công tác giải quyết kh
nại, tố cáo và phòng, ch
tham nhũng ở các xã, ph
thị trấn trên địa bàn tỉnh, g
đoạn 2016 - 2020"; Đề á
"Phát triển kinh tế - xã h
miền núi tỉnh Quảng N
giai đoạn 2017 - 2020, đ
hướng năm 2025"; Đề á
"Chính sách giảm nghèo b
vùng tỉnh Quảng Nam, g
đoạn 2017 - 2021"; Đề án "S
đổi, bổ sung chính sách h
phát triển hệ thống ch
thị, trung tâm thương m
trên địa bàn tỉnh giai đ
2018 - 2020".

Tại các địa phương, Ủy b
MTTQ Việt Nam cấp h
chủ trì, tổ chức 54 hội n
phản biện xã hội đối với
dự thảo văn bản do cấp
chính quyền cùng cấp
thảo và tổ chức lấy ý ki
ý đối với 111 dự thảo các

1, nghị quyết và các văn bản
lác của cấp ủy, chính quyền.
y ban MTTQ Việt Nam cấp
i chủ trì tổ chức 282 cuộc
ản biện xã hội đối với dự
ảo quy hoạch, kế hoạch, đề
1 phát triển kinh tế - xã hội,
y dựng nông thôn mới, giảm
gheo bền vững và bảo đảm
1 sinh xã hội ở địa phương.

Qua hoạt động giám sát và
ản biện xã hội, Ủy ban
TTQ Việt Nam các cấp phát
ện những hạn chế, bất cập,
ống mắc trong quá trình
y dựng và thực hiện chính
ich, pháp luật của chính
yên các cấp, kịp thời kiến
ghị, đề xuất, góp ý sửa đổi,
ều chỉnh, giải quyết theo
ng quy định của pháp luật.
ác kiến nghị, đề xuất của
TTQ Việt Nam các cấp sau
ám sát, phản biện xã hội
ợc cấp ủy, chính quyền các
p tiếp thu, trả lời, chỉ đạo xử
cụ thể.

Bên cạnh những kết quả
ạt được quan trọng nêu trên,
ạt động giám sát và phản
ện xã hội của MTTQ Việt
am các cấp trên địa bàn tỉnh
n còn những hạn chế, khó
gắn như: Nội dung, đối
ợng giám sát và phản biện
hội chưa toàn diện, còn
ng về số lượng, chưa đồng
ở các cấp (chủ yếu thực
ện tốt ở cấp tỉnh và huyện);
i dung giám sát chỉ mới tập
ng vào kết quả triển khai
ực hiện chủ trương, chính
ch, pháp luật của chính
yên các cấp. Nhiều hội nghị
ản biện xã hội còn mang

tính góp ý xây dựng văn bản.
Việc theo dõi, đôn đốc và giám
sát kết quả giải quyết, thực
hiện các kiến nghị sau giám
sát chưa chặt chẽ. Ở một số
địa phương, vai trò chủ trì,
chủ động của Ủy ban MTTQ
Việt Nam trong hoạt động
giám sát, phản biện xã hội còn
mờ nhạt; hoạt động của Ban
Thanh tra nhân dân và Ban
giám sát đầu tư của cộng đồng
ở cơ sở còn nhiều khó khăn,
hiệu quả chưa cao.

Để hoạt động giám sát và
phản biện xã hội của MTTQ
Việt Nam thật sự là một trong
những phương thức thực thi
dân chủ, là cơ chế kiểm soát
quyền lực quan trọng của
nhân dân, cần phải quan tâm
thực hiện tốt một số nội dung
sau đây:

Một là, tiếp tục tuyên
truyền, quán triệt nâng cao
nhận thức trong hệ thống
chính trị và toàn xã hội về vai
trò quan trọng của MTTQ
Việt Nam trong công tác giám
sát, phản biện xã hội; Ủy ban
MTTQ Việt Nam các cấp phải
xác định giám sát, phản biện
xã hội là nhiệm vụ trọng tâm
thường xuyên của mình trong
giai đoạn hiện nay.

Hai là, tăng cường phát huy
quyền làm chủ của nhân dân
ở cơ sở thông qua việc nâng
cao hiệu quả hoạt động của
các thiết chế dân chủ: Ban
Thanh tra nhân dân, Ban
Giám sát đầu tư của cộng
đồng, Tổ hòa giải ở cơ sở, các
tổ chức tự quản của nhân
dân... Phát huy hơn nữa vai

trò, trách nhiệm và trí tuệ của
ủy viên Ủy ban MTTQ Việt
Nam, thành viên các tổ chức
tư vấn; các nhân sĩ, trí thức
trong các dân tộc, tôn giáo; các
chuyên gia, nhà khoa học,
đoàn viên, hội viên và sự ủng
hộ của các tầng lớp nhân dân.

Ba là, tiếp tục hoàn thiện cơ
chế, chính sách, pháp luật
liên quan đến hoạt động giám
sát và phản biện xã hội của
MTTQ Việt Nam. Cụ thể:

- Bộ Chính trị, Ban Bí thư
sớm ban hành các quy định,
quy chế: "Quy chế tiếp thu ý
kiến của Ủy ban MTTQ Việt
Nam và các đoàn thể chính
trị - xã hội"; "Quy chế tiếp
xúc, đối thoại của người đứng
đầu cấp ủy, chính quyền các
cấp với nhân dân"; "Quy định
về việc giám sát của nhân dân
đối với công tác cán bộ, xây
dựng và quản lý cán bộ";

- Chính phủ và các bộ,
ngành Trung ương cần tiếp tục
cụ thể hóa, bảo đảm tính thống
nhất, đồng bộ trong hệ thống
văn bản pháp luật liên quan
đến vai trò giám sát ngân sách
nhà nước của cộng đồng thông
qua chức năng giám sát, phản
biện xã hội của MTTQ Việt
Nam. Trong đó, cụ thể hóa quy
định về công khai ngân sách
nhà nước đối với các chương
trình, dự án đầu tư xây dựng
cơ bản có sử dụng vốn ngân
sách nhà nước.

- Quốc hội sớm ban hành
Luật Thực hiện dân chủ ở cơ
sở, Luật Giám sát và phản
biện xã hội của MTTQ Việt
Nam ■